

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ БАРАЂАНИН

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 2 круне; за Србију 2¹/₂ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

ТИКАЧКА ТВОРНИЦА.

Још од оне значајне изложбе женских рукотворина Српкиња, која се одржала у Нов. Саду 1884. г. почели су меродавни кругови мађарског елемента да смишљају, како ће то благо нашег народа експлоатисати у своју корист. У то име створили су у В. Бечкереку пре неке године једно акцијоно мађарско друштво, које је подигло творницу (фабрику) за ткање српског бега (платна) и српских ћилимова. Као претходнице томе основане су биле у В. Кикинди и у В. Бечкереку мале радионице за то, ради пробе.

Данас чујемо, да су престале радити и те претходнице, па и ова велика радионица (творница) у В. Бечкереку и друштво се решило да ликвидира.

Тим поводом покрене се мисао у в. бечкеречкој добротворној задрузи Српкиња, да се та творница присвоји српским рукама на акцијско подузеће, а то би имале да створе и изведу наше оностране добротворне Задруге Српкиња којих је данас око 30 на броју.

На ту цел издала је в. бечкеречка добротворна Задруга Српкиња онај позив, који смо у последњем броју нашег листа од прошл. год. донели, а који је разаслат у 2—300 примерака на разне корпорације

и поједина лица, а у првој линији оностраним добротворним Задругама Српкиња.

По приватним извештајима, ваља да се скупи за ту цел 50.000 фор. за откуп те творнице и онда још десетак хиљада форината за почетни рад.

Ову мисао су са више страна топло прихватиле наше Српкиње, а поред нашег листа донели су белешке и чланке о томе „Браник“, „Српство“ и „Србобран.“ Овај последњи лист препоручио је озбиљној пажњи ту ствар и опомињао је, да се не преухитри у том. У последње доба донео је „Браник“ један подужи чланак из пера гђе Данице Чакловићке, учитељице на срп. вишој девојачкој школи у Панчеву, која се не одушевљава за ту мисао и који овако гласи:

„Задруга Српкиња и српска радност.“

Под овим насловом изишао је у „Бранику“ не давно чланак једне родољубиве Српкиње, који се бави предлогом „Добротворне Задруге Српкиња Бечкеречкиња“, да све наше добротворне задруге ступе у заједницу и да помоћу акција откупе од торонталске жупаније творницу народних рукотворина, коју је ова у В. Бечкереку подигла пре неколико година, а сад затворила због неуспеха.

Нећу да се упуштам у много разлагање, да ли би задруге откупом поменути творнице постигле свој смер т. ј. да домаћу радност, која на умору лежи, васкрсну новим животом и снагом, нити ћу да говорим о томе, да ли би то подuzeће уродило повољним плодом у материјалном погледу, него ћу само да узмем у обзир моралну добит подuzeћа.

Повоно отварање творнице и тикачке школе требало би да има циљ, да народну радност подигне, унапреди, и да нашем народу отвори ново поље за зараду. Разуме се, да би ово била веома лепа и благодарна задаћа за наше добротворне задруге. Но сумњам јако, да би оне ту задаћу откупом и отварањем творнице решиле повољно и у корист народне зараде.

Знамо из искуства, да су творнице највећи непријатељ и утук народне зараде. Обична сељанка, раденица, не може својим рукотворинама, својим тканинама да конкурише са творницама, пошто ове, брже, лепше и јефтиније производе. У нашим крајевима има појединих места, у којима се наше сељанке целе зиме баве израђивањем српских тканина као: Меленци, Врањево, Кумани, Црепаја и др. Наше сељанке, веште ткаље зараде тако преко зиме лепог новца.

Отварањем творнице, где би се српски вез и ћилимови израђивали, одузели бисмо нашим сељанкама ту зараду, пошто би творница својим производима на брзо поплавила све наше продаваонице, да сељанке не би своје радове протурити могле. Да је заиста тако, ево једног стварног доказа. Кад је после изложбе српских женских рукотворина у Новом Саду ушло српско платно у моду и стало се јако тражити, имале су све наше веће трговине своје нарочите ткаље по селима, које су за њих ткале платно и зарађивале леп новац. Ја знам, да је једна од наших првих овдашњих трговина ћилиме, платно и кошуље од српског платна златом везене, што су наше сељанке израђивале, слала чак у Америку. Сад су ту зараду нашим сељанкама преотеле творнице и оне више не ткају за наше трговине, него су ограничене, да своје радове продају у бесцење по приватним кућама и на пијаци. Твор-

нице израђују српско платно јефтиније и лепше, јер га лепше убеле и апретирају.

Осим ове материјалне штете, што бисмо је у најбољој намери нехотице нанели народу нашем, нанели бисмо му још једну већу и то моралну. Отварањем творнице истргли бисмо сто и више девојака из мирна породична живота и начинили бисмо од њих најбедније створове — фабричке раденице —; створили бисмо раденички пролетаријат, кога хвала Богу до данас у нас Срба још нема. Ове раденице, дошавши из села у варош и живећи самостално од своје зараде без надзора старијих, имале би ваздан прилике, да скрену са права пута, да подлегну искушењу.

Задруге би требале да нађу друга начина, да потпомогну и подигну народну радност. Да наведем пример, како су Швајцарци поступали, кад се изумела машина за вез.

Свима ће бити познато, да су швајцарски везови на гласу, и да је био вез главна зарада Швајцаркиња. Проналаском машина за вез дошла је у опасност народна зарада. Швајцарски родољуби и родољупкиње доскочише злу не подизањем творница по већим варошима, него су разне задруге набављале такве машине за вез, па су разаслале своје изасланице по кантонима, да обучавају сељанке како се везе помоћу машине и на тај начин су очували народу неокрвљену ту грану зараде.

Наше задруге би могле тако исто и без творнице проширити и уздићи народну радност, кад би се вољно прихватиле посла. Могле би приредити опет скорим изложбу српских народних рукотворина. Могле би прикупљати лепе прегледалице чисте српске и словенске орнаментике. Одборнице задружне требале би од времена до времена да зађу по селима па да помоћу тих прегледалица поуче наше сељанке у лепшем склапању боја у укуснијем извађању њихових радова, а нарочито да им говоре, да се чувају унашања модерних типова у ћилиме — као што то често бива — јер тиме губе ћилими своју лепоту, своју ориџиналност. Нека свака већа задруга отвори базар за растуривање народних тканина. Још би добро било да задруге имају по околним селима по једну

повереницу, која би упутила сељанке, да се пријаве женској задрузи, кад донесу своје радове у варош, да им иста буде на руци при продаји. Одборнице задружне имале би тако прилике, да се боље упознају са њиховим радовима, да их прегледају и упозоре радије на мане и погрешке њихова рада и да их поуче, како ће исте што боље и што лепше израђивати.

Ово је моје немеродавно мишљење о подизању народне радиности у нашим крајевима и уверена сам, да ће ми се многа Српкиња — промисливши о томе — придружити и увидети, да би се тим начином самом народу много више помогло, него подизањем творнице.“

Као што се види, заталасало се већ јавно мњење у овом питању и почињу да избијају мисли, које одобравају и мисли, које се противе идеји в. бечкеречке задруге. Шта пак о том суде саме задруге Српкиња, које су у првој линији позвате, да узму у своје руке истакнуту мисао, не можемо још рећи, јер ове нису имале још времена да се изјасне; али Новосадска Задруга узела је већ ствар у претрес и донела је једнодушан закључак, да се у начелу не слаже са идејом за подизање оваких творница у кругу нашега оостра-нога народа и пропратиле су своје мњење разложима, које су доставиле в. бечкеречкој Задруги Српкиња у оваком допису:

Бр. 52. — 1897.

*Славној Добротворној Задрузи Српкиња
у В. Бечкереку.*

Цењени допис предхваљене задруге од 27. октобра о. г. Бр. ^{2.} _{о. с. х.} 1897. дао је повода и потписаној задрузи, да пажљиво проучи питања, која су у овом родољубивом смеру истакнута, а којим се иде за тим, да се уписаним акцијама набави једна повећа свота, па том да се подигне школа односно радионица за ткање мислимо беза и ћилимова у народном духу, па да се тако с једне стране очува и усаврши традиционална тековина народне вештине и укуса, а с друге стране, да се осигура народу стална материјална корист, која би га дизала у страном свету морално, а на дому материјално.

Заиста родољубив и племенит смер; и кад

би у том назрели и најмање наде на успех, ми би га прихватили и потпомогли свим жаром свога одушевљења, кога гајимо према интересима народним; али наш разум и зрео практички поглед каже нам, да тај пут и начин не води истакнутој мети; шта више, тај пут одвео би народне интересе на пруд застоја те би се ту скрјала и потлачила сва народна тековина и прешла би у руке грамзивих гусара, који су стварањем сад пропале творнице и спре-мали народу нашем црн комад у торбу.

Наше је уверење да творнице у опште не дижу народни углед у ширем простору, и још мање га материјално снаже. Творнице помажу само ужи круг друштва, или њихове акцијонаре, а народ, у ширем смислу, убијају физично и материјално. Данас се у В. Бечкереку и његовој најближој околини, уверени смо, издржавају стотинама српских породица од своје зараде, од ткања платна и ћилимова; а кад би тај посао прихватила творница, увукла би сву ту зараду у свој рејон, и ове би породице издахнуле са оскудице привредне.

Може се рећи, да би у накнаду за то добила стотинама других српских руку лене зараде; ал ко је имао прилике да види чемеран живот тих творничких раденика, тај ће се ратосиљати и помисли, да тим путем отвара свом народу извор за зараду.

Но да оставимо на страну ту бојазан, да ће нам творница материјално штетити народ, па да узмемо у расуђење моралну страну, која се у предхваљеном позиву те славне вел. бечкеречке задруге тако снажно истиче и тврди, да ће се тим путем не само очувати него још више и боље усавршити тип народне особине у оваким рукотворинама; ми баш у то највише сумњамо.

Кад та народна тековина пређе у руке стручне и технички усавршене, она ће заиста отићи на виши степен савршенства свога, али ће уједно престати бити народна умотворина, јер кад народ буде лишен повода за даљи рад на том пољу, престаће даље и мислити и радити у том правцу, и та, данас тако хваљена, рукотворина спашће с крила народна и пренеће се у творнице, а тамо ће, за кратко време, изгубити тип па и име своје.

Ал оставимо и то на страну, па питајмо се, можемо ли ми, овако слаби, расејани и сваким даном оскуднији, боље и сигурније путеве наћи и створити за извоз оваке робе и зараде, кад су на томе баш и разбили своју лађу предшаственици и зачетници тамошње творнице, који су од нас јаче капиталисте и положајем и моћи много снажнији елеменат? Ми и у то здраво сумњамо и исповедамо, да зебемо за крајцаром, која ће нам се можда, са родољубива заноса откинути од уста, а која би нам могла послужити у данашње тешке дане на много прече и пробитачније смерове.

Да идемо даље.

И кад би се и остварила та зачеђена мисао вишехваљене в бечкеречке задруге, нема сигурности, да би и у најближој будућности остала та радионица у српским рукама, а најмање у рукама Српкиња, јер така подузећа, која се на акцијама дижу, изложена су јако промени господара својих особито ако радња добро пође. Не може нико стати на пут акционару, да своју акцију не прода коме хоће, а не може се забранити ни коме ће сопственик оставити или поклонити своју тековину. Како ми Срби у овим крајевима нагло опадамо бројно и материјално, неће бити велико изненађење, ако велимо, да би ово подузеће, ако би му добро пошло, изгубило за 10, а највише 20 година, српски тип и српско господарство; а ако би му рђаво пошло, оно би по себи пропало па се и тако изгубило и однело у понор многу српску крајцару, која би у зле дане и године много боље и корисније послужила народу, него у овом подузећу.

Кад све то средимо онда се види, да је ова задруга у начелу противна оваком подузећу и да не може да прихвати ту мисао, да се тамо или у другом ком крају оностраног народа нашег подижу творнице или радионице на акцијска подузећа, јер ће они баш сасушити изворе оваке народне привреде и поништиће чистоту народних особина на тој привредној грани његовој.

По нашем мњењу много би корисније било и по наш народ и по оостране за-

Аркадије Варађанин,
секретар.

друге, кад би се створиле народу прилике, где би могао своје радове на сигурно продати или сместити до продаје; а за то би ваљало да се подигну у сваком већем месту базари и музеји, који би растуривали у стран и наш свет ове рукотворине, а нека се остави самом народу, да се такмичи у том послу, или нека му се помогне малим школицама за то, па кад се он осигура са извесном заслугом у том, усавршаваће се и дотериваће се и сам према потреби и тражбини.

Тим поводом могле би се склапати и радничке задруге међу простим светом нашим по селима и варошима из женског друштва, а добротворне би им задруге давале припомоћи у новцу и упутства у раду. Тај начин могао би се лако остварити, а донео би сигурне пробитке и задругама и раделицама, као што је, слично томе, и београдско женско друштво учинило својом раделичком школом и својим базаром знатно испомаже потребне раделице и збира лепе заслуге својим базаром својој друштвеној благајници.

Према свему овом потписана задруга сматра, да није потребно, да одговара појединце на свих шест питања, што су у цењеном позиву истакнута, јер кад се у начелу не слаже с тежњом славне вел. бечкеречке задруге у овом питању, по себи се разуме, да ни на она друга питања не може рефлектовати. Али поред свег тога вољна је, да изашље на заједнички договор свога секретара г. Аркадија Варађанина, да и лично измења мисли с осталим изасланицима и изасланицама тог првог заједничког састанка наших оостраних добротворних задруга Српкиња, шат и отуда поникне друга која приступачнија мисао за бољитак и напредак оостраног нам милог Српства, коме смо и ми своје силе посветили.

У то име примите, Драге Сестре, наш срдачан поздрав и будите уверени, да ценимо и штудемо ваше родољубље, и да ваш леп рад симпатично прате и искрене Вам сестре Новосаткиње.

Из седнице одбора Добротворне Задруге Српкиња Новосаткиња држане 29. новембра (11. дец.) 1897.

Јулка Радовановић,
начелница.

ИЗДАЈИЦА.

(Ервин Стор.)

Та одговор тражим?...
Де, сагни се ближе,
И послушај, срце
Како груди диже.Казати ти не смем,
Шта у њему гори,

Београд.

И каква ме жеља
Ах, за тобом мори.Али, почуј боље!...
Је си л' што год чула? —
Издаде ме, је ли
Ова мала хула?!

В. К. — Љубиоав.

КОЛИКО ЈЕ САТИ?

1. Лепо је уређен свет; по њему иде све као на сату али се и тај свет влада данас већ са свим по сату, по времену.

Ретко когод данас не рачуна време: увек чујемо питање, које је доба и колико је сати?

Хоћеш ли што да урадиш, хоћеш ли куд на пут да се кренеш па хоћеш ли довољно и сном да се одмориш или у друштву провеселиш, свагда мораш сате рачунати: у одређено време почињеш посао, да га за времена и свршиш; у одређено време крећеш се на пут било то како му драго, ако мислиш, да у одређено време и стигнеш, куд си намерио; у одређен сат лежеш, да се одмориш како треба; на забаве, на вечере и т. д., идеш у заказан сат, ако нећеш да можда зло прођеш. Чак је данас тако свет научен, да и једе у одређено време па био гладан ил не био.

Истина што је свет интеллигентнији, све више се влада по сату но и простији људи распитују увек, које је доба и који је сат. Животиње не питају, колико је сати, њима је свеједно, ма колико било, јер оне немају никакве друге бриге осим шта ће јести и како ће лежати и одмарати се; дивљаци зацело ако не раде баш тако као и животиње али неће бити велике разлике; образован свет већ мора знати, који је сат у дану: без тога не иде. Неко више мора да распитује за време неко мање али свако мора то да ради; неко се више влада по сату а неко мање но свако се по времену влада и у одређено време обавља дужности своје. Не уради ли посао у заказани час или не доспе ли како треба

у одређени сат, може да се догоди грдне несреће. И доиста тога је бивало, бива и биваће за цело: Једно четврт сата па и човечији живот може бити у опасности. Не вреди за тим никакво вајкање и кајање.

2 Које је доба дана ил ноћи или колико је сати, дознају људи разним путем но највише готовим и удешеним сатовима. Данас нема ваљда ни најпростије куће, у којој нећеш за врати у соби наћи сат о зиду, те ће мало — мало когод да завири у собу, да види, колико је сати, јер, као што рекосмо већ, сав посао, све дужности, везане су некако за одређене сате у дану. Нема ли сата у кући, иде се у суседство, само се мора сазнати, колико је сати. Сати по црквеним кулама показују јасно, како је људма потребно да знају које је време.

О оваким сатима нећемо да говоримо: то су сати које је људски ум измислио и за људе удесио и који су баш за то доста замршени. Много простији су сати, које је, да кажемо, сам бог дао и човека на њих упутио.

Људи су, чим за себе дознадоше, опазили, како Сунце редовно иде својим путем: зајутра се роди, па се лагано диже до највише тачке па онда тако исто лагано се спушта док не седне пред вече. То редовно кретање сунчево употребише људи за одређивање доба у дану. Свакојако ово је сат само за дан а да ли ће се погодити што тачније, колико је сати, зависи од тога, како се човек увежбао. Ако се не треба тачно сата и времена држати, Сунце нам је добар и поуздан сат.

Исто тако по дужини сенке у истога предмета, може се прилично знати, колико је сати. Зајутра је сенка једнога предмета најдужа а доцније све краћа и креће се са Сунцем, да је свагда с друге стране но што је Сунце. Сенка је најкраћа у подне а после подне опет расте. Просто један прут забоден у земљу а на сунцу, може нам казати доста поуздано, које је доба. Кад се пак узме сат па побележи докле допире сенка у прута у одређене сате, имамо тачан сат, по коме време рачунамо. То је сунчани сат; он може време показивати само кад сунце сија, јер иначе нема сенке. Ови сунчани сати и били су први сати, које су људи правили.

3. А како се рачунају сати ноћу? Како се може колико толико ноћу знати, које је доба?

Људи и опет дижу очи к небу и на њему налазе предмете, по којима суде, које је доба! Ту су опет звезде, силне звезде. Баш за то, што су многе звезде, људи гледе час на једне а час на друге но ипак не могу се тако лепо у њих поуздати, као што то чине са сунцем. То је отуд, што се над истим местом не види у исто доба и на истом месту једна звезда: рађање и седање једне исте звезде мења се сваки дан, с тога мора човек добро увећбан бити, да по звездама може казати, које је доба ноћи. Ено Месеца светилника како се различито рађа: кад је нов с јутра за то седа већ у вече, у првој четврти рађа се у подне а седа у поноћ, кад је пун рађа се у вече а седа ујутру, у последњој четврти рађа се у поноћ а седа у подне. Некако се може рећи и по Месецу, колико је сати али теже је.

Можда више одређују време по другим неким звездама. Ту су особито Штапци, Влашићи и Даница. По томе, на ком су месту Штапци многи се равнају. Колико пак са Даницом рачунају, уче нас и наше народне песме, које често спомињу звезду Даницу, кад треба човек да порани и да се на пут крене. Сигуран сам, да многа читалица знаде, како је оно српски војвода Мусић Стеван после вечере говорио слуги своје Витани пре но што се кренуше на тужно нам Косово поље: Каже му, да вечера и да изађе пред двор

„Па погледај чистом ведром небу,
 Је ли јасан Месец на заходу,
 Је л' Даница на истоку звезда,
 Је ли нама путовати време.“

Звезду Даницу зову и Зорњачом, јер сија јасно у зору; исто тако и Вечерњачом, јер се у вече јасно и лепо види.

4. Не морају људи баш дизати очи к небу, да по приликама на њему одређују сате у дану и у ноћи; има и на земљи самој доста догађаја, по којима прилично сигурно казати можемо, које је доба дана или ноћи.

Било је већ штампано, како птице певати почињу у одређено време или како се са седала силазе у исто доба или како из гнезда излећу и на гране весело слећу скоро у исти сат. Свакоме је познато, како наш петао тачно у исто скоро време кукуриче: знају људи добро кад су „први петлови,“ кад други па кад трећи, те по томе се и дижу на посао свој. Догоди се истина, да петлови почну и раније певати но обично, па су људи томе нашли и разлога: веле промениће се време.

По почетку птичјег певања знамо и која је птица вреднија а која тежа и лења. Од свију птица најраније устаје зеба, јер тек што први сунчани зраци јаве, да ће се родити цар светлости, тек што зора засвити а зеба се већ креће и лупа крилима па певати почиње. Тек што је два сата летње ноћи а зеба већ поздравља красно летње јутро и радује се новоме дану.

За зебом се буде и друге пољске птице. Препелица ће дочекати три сата, па ће онда да устане и својом јаком песмом да пробуди многу птицу и у пољу и у селу: њен звонки глас одјекује на далеко. Кос се јавља најдоцније у четири сата а с њим и за њим и друге птице певачице по цбуњу и по шибљу. Славуј прижељкује увелико већ. Око по сата доцније од коса буди се из сна тешког и барска сеница: њу диже Сунце са директним својим зрацима.

Свуд је већ живо и весело, свуд се већ поје и песмом бог слави; већ се птице надмећу, која ће лепшом ил јачом песмом да велича природу а људе да весели и онда ће тек да се појави велики господин са својим само цвркутом. Господин вра-

бац не оставља гнезда свога, док не доспава до пет сати; сад се мало протегли и овда скочи на земљу па цвркуће весело, као да се хвали, како је и он уранио а не зна јадник, да се многе певачице дотле већ напевале и да ће неке за који час и престати.

Ретко која весела певачица почиње певати после рађања сунца; чак и нежне и лепе наше канарице и у собњем мраку не успавају се те не дочекају, да сунце одскочи: и оне се буде раније а буде и хранитеља свога милопојном песмом својом.

5. Птице ће сад да уступе место цвећу. Много пута већ могли смо читати, како се и цветови разнога цвећа отварају и затварају редовно и у исто доба, те и они нам дају природни сат. Славни природописац ботаничар Лине покупио је разно цвеће па је сам себи начинио сат баш по отварању и затварању цветова њихових.

Као што мало која птица дочека да се сунце роди па да пева, тако се ретко који цвет развије пре сунца. Цветовима треба директне сунчане светлости а с њом и топлоте па да се из сна ноћњег пробуде.

Тек што је свеж сунчани зрак љубнуо први пут цвет дивље руже а она га поздравља отварањем врата на својој кућици и пушта га унутра радо и весело, јер зна да од њега зависи и цео живот њен и напредак и опстанак.

Са јачим сунчаним зрацима све се више цветова отвара а то се познаје по дивном мирису у цветним баштама нашим, јер тек из отворена цвета излази мирис њихов.

Између шест и седам сати отвара се плави звездасти цвет у водоције па жути цвет у лампице, који уз то бледи са јачим сунчаним зрацима. Ево ти за њима ладољез, попонац и родин кљун, који шире своје цветне листове, да ти кажу, како је прошло седам сати и да иде на осам. Ред

је и на бели локвањ, да после осам сати дигне главу испод воде и да рашири велике светле цветове своје те да све окрене к сунцу и за њим да се окреће, да буде прави сунцокрет све до седам ил осам сати пред вече, кад ће опет затворити цветове и суморну главу на починак спустити под воду.

Тек пред десет сати полако и пажљиво отварају и лале своје чашице а горка кичица чека да прође десет па да се и њени цветови отворе. Чудновато је, да се пољски чкаљ отвара баш у ручано доба: он дочека да прође дванаест и да сунце најјаче утиче на њега; нерадо отвара чкаљ свога цвета, већ га тако брижно чува! Булашик се буди тек између шест и седам сати у вече а татула још кашње, кад већ прође седам. Између девет и десет сати ноћу отвара и мирисава ванила свој цвет и тада и по том до два три сата зајутра најоштрије мирише нам.

Баштенски чкаљ уморан је већ у два сата по подне и већ се спрема да цвет затвори. За њим ево ти између два и три сата водоције па крумпира, па око три летње детелине а у четири већ и невен је потпуно спреман и затвара лепо цвет свој, ту је и шафрањика, која такође не ће будна дочекати пет сати пред вече.

Од свију цветова најдуже држи цвет отворен дивља ружа, која је прва отворила га а затвара га тек после осам сати у вече.

То је тек неко цвеће, по коме се може казати, колико је сати бар приближно, ако не са свим тачно. Ал где је друго, за које се такође зна, кад отвара своје цветове па где је тек оно, за које се не зна а које се зацело мора у одређено време будити а у одређено време и на спавање ићи. Цвеће не може као човек спавати, кад хоће а виловати, кад му је воља.

ПОЗИВЉУ МЕ.

Позивљу ме на забаве
Мисле: да сам онај стари,
Што весело пије, пјева
А за друго и не мари.

Ал' узалуд, друзи моји
Сад не марим за оргије,
Љубећ' очи злата свога
Забављам се пријатније.

Свет.

О П И С И.

Сомбор. — На Ваведеније навршила се пуна година, како је заузимањем неколико родољупкиња заснована Добротворна Женска Задруга у Сомбору. Да се осврнемо у неколико лаких потеза на годишњи рад и живот наше задруге. Све делање наше задруге сводило се за минулу прву годину живота јој на умножавање и јачање задружнога фонда. Приређене су две забаве, које су донеле лепе поткрепе задружном фонду. Било је и дарова. Тако је Његова Светост патријарх српски Георгије Бранковић благоизволео поклонити нам 100 фор., а гђа Меланија Вукићевић 50 фор. за душу и у спомен рано преминуле кћери своје Сиде. Осим тога има наша задруга пријатеља, који су јој у другом љубав указали. Општина сомборска ставила нам је на расположење своју дворницу за држање седница одборских и скупштинских. Свима дароваоцима и пријатељима задруга наша остаје вазда захвална. Лепа је свота утекла и од прилога задругарица, којих има сто осамдесет и један члан. Од ових је једна добротворка, осам су оснивачице, сто шездесет и две редовни чланови а десет помагачице. Ми имамо у фонду око хиљаду три стотине фор., коју смо своту за годину дана прикупили, а то је леп темељ. Управа — одбор — на челу са начелницом гђом Катарином А. Вујића мора се признати да је био вредан и заузимљив. У опште се примећује на задрузи, да је пуна воље и младићког жара. Боже дај и даље тако да остане.

Годишњицу и патрона свога празник Ваведеније смо свечано прославили. После службе божје одржан је у св. Ђурђевском храму парастос за упокој душама свих до сад умрлих чланова уз чиноначалствовање високопреч. г. проте Љуб. Купусаревића и сачинодејство парохијског свештенства исте цркве у присуству лепог броја наших задругарица и осталог света. По том је у општинској дворани био свечан скуп, на ком смо осим задружних чланова видели и неколико мушких, који су из пажње и пријатељства према задрузи дошли. Пошто је гђа начелница поздравила присутне, друштвени тајник г. Милан Стојшић професор је споменуо, да је гђа начелница Катарина Вујић свотом од педесет форинти ступила у ред добротвора ове задруге и споменуо је најновији дар нашој задрузи, дар од педесет форинти од гђе Меланије Вукићевић у спомен своје преминуле ћерке Сиде, — уједно је друш-

твени тајник у топлим речима захвалио у име наше задруге и једној и другој добротворци, на што се присутни одазвали са живеле!!

Иза тога је гђа Милева Гавриловић, члан одбора, држала говор, у којем је изнела, да жени треба да је девиза рад, рад за породицу и кућу своју и рад за народ. *Једна задругарна.*)*

Турски Бечеј у очи Божића 1897. — Читаоци „Женскога Света“ ретко имају прилике, да чују што о задрузи наших родољубивих Српкиња, турско-бечејкиња и враћевкиња. Не ћемо да истражујемо узрока томе, али то можемо слободно тврдити, да је рад наше задруге увек био такав — да се њиме задруга само подичити могла пред широм публиком. И овим мојим неколиким ретцима је задатак, да потврде истинитост горњих речи.

Наша задруга на челу са вредном председницом гђом Маром Давидовићком, спрема се, да у очи нове године приреди сјајну беседу. По спреми судећи изгледа, да ће овогодишња беседа наткрилити све досадање богатим и лепим програмом. Наше вредне задругарке не жале труда, већ су прегле, да свака по могућности допринесе један камичак у зграду лепога имена и угледа наше задруге. Тај њин труд је још достојнији хвале, кад помислимо, да је уложен у то, да се обрише многа суза сиротињска, да се поможе многим сиротом а вредном ђаку, који је жедан науке, али уједно и гладан хлеба. На олтар таке свете цељи приносити жртве заиста је најдостојнији позив наших Српкиња. Нама је мило што можемо рећи, да наша задруга успешно врши ту своју мисију, а хвала ће јој за то бити признање свију нас и сузе благодарности оних, којима помаже. Пожелети би још било, да и остале Српкиње овдашње, које нису задругаркиње, ступе у то коло, јер тако ће се најбоље моћи одужити народу, из кога су поникле.

Не могу пропустити, а да не споменем једну лепу појаву, један дирљив приказ у животу наше задруге. Дугогодишња заслужна потпредседница задружна гђа К. Стојковића напустила је пре два месеца нашу средину. Само онај, који је познавао одушевљење гђе Стојковићке и ревност њену у друштву, може знати, шта је изгубила наша задруга у својој некадањој потпредседници. Задруга наша не може никако заборавити, да је међу своје најодушевљеније чланице увек

* Говор ћемо донети у идућем броју.

бројала гђу Стојковићку и са признањем ће се увек сећати огромних заслуга, које је она за задругу за кратко време стекла. У лепу одећу ретке говорничке вештине умела је гђа Стојковићка обући своје одушевљење и свој мар за узвишени позив „Добротворне Задруге“.

Наша задруга је и спољашњим знаком хтела изразити своје признање заслужној својој чланици, те ју је корпоративно испратила на железничку станицу предавши јој свешчић цвећа, у знак сестринске љубави и поштовања Гђа Стојковићка се у дирљиву говору захвалила на

тој лепој пажњи наших задругарака, с којима је делила и добро и зло и од којих се растаје са болом у души али са том утехом, да је учинила, што је учинити могла.

Задруга ће се још дуго сећати своје вредне чланице и жели јој, да у новом месту свога пребивања стече оно поштовање и ону љубав, коју је са својих ретких заслуга, овде стекла. Свешчић цвећа, што га је добила као малени знак признања, увенуће временом, али ће за то дубоко урезано остати у срцима свију чланица лично име некадање им потпредседнице. Живела!

Laelius.

ВЕРА, НАДА И ЉУБАВ.

У несрећне, тужне дане,
Кад сам пев'о тузи, јаду,
Ја ни тада нисам клон'о,
Јер сам им'о тебе, наду.

У скорашње, срећно доба
Веселе сам пев'о гласе;

14. X. 1896.

Јер сам тебе, веру, им'о,
Па ми душа надала се...

А у часу, кад је љубав
Заискало срце моје...
Мог живота стуб се сруши...
Вере, наде нестало је.

Радослав.

РАДЊА ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

Нови Сад.

Доброшворна Задруга Српкиња Новосадкиња имала је своју ванредну седницу 29. новембра (11. дец.) 1897. г. под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке. У овој седници се претресао предлог вел. бечкеречке Задруге Српкиња, која тражи, да се ова задруга изјасни на ових шест тачака: 1. Да ли нам је потребна тикачка школа, односно радионица? — 2. Је ли задруга вољна да ступи у заједницу ради оснивања њена? — 3. Колико би деоница (по 50 фор.) могла уписати ова задруга? — 4. Колико би у свом месту ван задруге и околини код појединих родољуба и српских удружења уписати могла? — 5. Када да се уплате деонице? У једанцут или у више рата? — 6. У ком месту, да се подигну школе?

На ова питања изјавила је задруга: да се у начелу не слаже са подизањем творница тикачких, јер би се тим поништио рад народне индустрије и одузела би се заслуга многој српској породици, која данас

од тог живи. Ова задруга не види у том подужењу никакав просперитет за народно материјално побољшање, јер кад није могла јача снага од наше да створи оваком радионицом успеха, још мањи је изглед за наше задруге. Према томе отпадају одговори и на друга питања овде истакнута.

У овој седници је издат отпуст друштвеној забавиљи К. Максимовићевој на 8 дана која је отишла у Сомбор, да полаже испит из српског језика; а заменуће је за то време испитана забавиља гђица В. Вуканова.

На пријаву и молбу забавиље друштвене, кр. школском надзорништву бачбодршке жупаније, да јој се додели за помоћницу млађа помагачица, решио је одбор, да задржава досадању помагачицу баш из тих разлога, што је старија и за ту малу децу и њихову послугу поспешнија. Уједно је изјавио одбор своје негодовање, што је забавиља обишла у том своје власти и овај одбор, па отишла државним властима на тужбу.

БЕЛЕШКЕ.

ПРОСВЕТА.

Српска женска учитељска школа у Гор. Карловцу има уписано за ову школ. 1897-8 г. 59 ученица; од тих су: 38 православних, 20 рим. кат. и 1 евангел. вере. По завичају су: 42 из Хрватске, 4 из Славоније, 1 из Далмације, 2 из Угарске 7 из Босне и Херцеговине и 2 из Истрије.

Србија. Министар просвете и црквених дела у Србији, у договору с министром народ. привреде приредио је прошлих школских ферија за учитеље основ. нар. школа два практична курса из пољопривреде: у Краљеву и Букову. На првом је било 34 редовна и 4 ванредна слушаоца, а на другом: 29 ред. и 2 ванредна. Предавања су држана 14 дана и то из виноградарства, воћарства, градинарства, пчеларства и свиларства. На тај начин мисли се подићи привреда у народу, која је врло потребна, а држимо и ми, да је овај пут најпробитачнији. Да би министар привреде отворио већу вољу међу учитељима осн. нар. школа за ову врсту рада, издао је ове године на 17 учитеља 2050 дин. награде од 50—250 динара, како коме, и обриче се, да ће се у будуће и више жртвовати за ову ствар. Као што се види, у Србији се озбиљно мисли, па и ради на унапређењу пољопривреде, и ми се тој појави само радујемо.

— У прошлој школ. години било је у Србији 1926 наставника и наставница у осн. нар. школама. Од тих је оцењено 1408 са *одлично*; 650 са *врло добро*; 143 *добро*; 20 са *слабо*; и 2 са *рђаво*. Према овоме може се судити, да су осн. народ. школе у Србији у добрим учитељским снагама и да ће просвета народна брзо корачати напред.

Русија. У Петрограду има седам девојачких завода, у којима је било прошле школ. године: 2308 пензионаткиња; а у гимназијама женским педагошким течајевима било је: 3280 женскиња. Издржаваће свију тих завода стаје: 13,702.258 рубаља.

Ческа. У последње време појавила се у педагошком свету струја, која је као врло полезна по децу истицала *усправно писање* у основним и грађанским школама. За ту цел је и чешка земаљка влада сазвала учитељску скупштину, да се о том изјасни и скупштина је већином гла-

сова се против тога изјаснила, те је тако наређено, да се у Ческој одустане даље од те употребе усправног писања. Ово је писање нашло у новије доба противника у Немачкој, Србији и Угарској, па се на много страна одустаје, где се већ отпочело то заводити.

ПОУКА, КЊИЖЕВНОСТ И УМЕТНОСТ.

Светле слике Драгутина Ј. Илијћа: *Из првих дана хришћанства*, књига трећа. У Мостару. Издање и штампа књижарнице Пихер и Кисића 1897.

У овој су књизи описане три слике: Иродијада, Јуда и Велики Петак тако живим и лепим говором, да чисто гледаш својим очима оне догађаје, што се збили пре скоро 2000 година.

Ове књижице могу послужити врло згодно за млађи и старији мушки и женски нараштај као путоказ за племенитије осећаје, те их топло препоручујемо и са те моралне стране, а и за то што су врло укусно израђене, а цена им је, тек 70 потура, или 35 новчића а. вр.

Лирски интермецо Алексе Шантића, књ. III. Пјесме Хајнриха Хајнеа. У Мостару, издање и штампа књижарнице Пихер и Кисића. 1897. Цена: 60 хелера или 30 нов. а. вр.

Коме се мили песма, нек купи ову књижицу, па нек се слади оним сентименталним прижељкивањем љубавних снова, којима се Хајне заносио.

Књига има 69 песмица, а израда је и овој књизи тако укусна, да може красити сваки српски сто.

Венац, тако се зове књижица, коју пише пожаревачки учитељ Мих. М. Стевановић, а издаје књижара Велимира Валожића у Београду. Књига је намењена деци из основне школе I. и II. разреда, те ће бити испуњена лектиром за таку децу и служиће овој, као мамац за читање, а уједно усавршаваће у читању. Књига ће имати 16 слика и биће пет табака дебела а коштаће 60 пара д. или 30 новч. а. вр. Скупљачи имају 10 књигу на дар. Имена претплатника штампа ће се у књизи, ко пошље до краја децембра 1897. Поруке и новци шаљу се горњој књижари.

Вртарски весник, (Год. VII. Јесен 1897.) семенарнице, цветарнице и вртарнице Војина

Јовановића у Нов. Саду изашао је са сликама и може се добити код издаваоца. У њему су цене и слике разних семења за поврће и цвеће, те ко се бави тим нека се обрати на власника исте трговине г. Војина Јовановића, па ће добити обавештаја и свега што тражи. Ценовник се се бесплатно шаље свакоме

Нови листови. Од 1. јануара о. г. почеће излазити у Београду нов илустрован лист „Искра“ под уредништвом Андрије Гавриловића. Цена 12 фор. годишње, а излазиће двапут месечно.

У Ковиљ-Сент-Ивану (у Бачкој) издаваће нов лист парох тамошњи Стеван Стевановић под насловом: „*Шајкашки Глас*“, који ће бити намењен потреби нашег народа у Шајкашкој а особито ће бранити „ритско питање“, које је од животног интереса по тај народ. Лист ће излазити двапут месечно на целом табаку, а вредиће годишње 3 ф. а. вр.

„*Пчелицу*.“ Под овим насловом издавао је г. Миша Нешковић кр. школ. надзорник у Беловару 1893 и 1894. г. поучно забавни листак за стари и младо, па сад од почетка 1898. г., рад је, да га опет издаје под истим условима. У овом листићу прикупљао је издавач одабране списе из наше књижевности, којима је сладио читање нашем свету, па то му је намера и сад. Лист ће излазити сваког 15. у месецу у дојакошњем облику, а цена му је годишње 1 круна 60 фил. на по године 80 фил. *Вересије* нема. Претплата се шаље издавачу у Беловар (Хрватска.)

— И „*Бубањ*“ навршио је своју другу годину, па ће од нове године, ступити у трећу годину. Премда се о новој години много шта мења то се и новом „*Бубњу*“ изменио облик, и — снизиле се цене, 2 фор. 40 нов. годишње, дакле на три месеца само 60 нов.

Сви они п. претплатници који се на читаву годину претплате на лист „*Бубањ*“ добиће од Администрације о Божићу леп поклон.

Први број шаљемо свима за које држимо да ће се претплатити. Ко неће нека врати број натраг.

Претплата и рукописи шаљу се на Администрацију „*Бубња*“ Werschetz.

„*Narodna Misao*“ и „*Novo Doba*“ тако се зову два нова листа, које су покренули браћа Хрвати, што траже слоге и љубави с нама Србима и Словенцима. Први лист издају два првака хрватска Др. Еразмо Барчић и Др. Франко Шточњак, посланици на земаљском сабору у Загребу, а лист ће излазити трипут недељно, латиницом и ћирилицом, у Загребу у Гајевој улици, бр. 45. и коштаће годишње 12 фор., на по године 6 фор., на четврт 3 фор. а на месец 1 фор. Други лист издаје уједињена омладина: српска, хрватска и словеначка у Прагу, кр. Vinohrady, Skřetove ul. č. 15. Овај ће лист излазити у месечним свескама и вредиће 3 ф. 60 н., а за ђаке 2 ф. 60 н. с поштарином. За Србију у 20 нов. скупље, а за друге земље 4 фор. годишње. Лист ће овај служити политици, књижевности и социјалним питањима.

Ово је за нас и за Хрвате врло мила и повољна појава, јер мали народи могу до нечега доћи само слогом и међусобном потпором.

„*Младост*“ зове се и трећи лист, што ће латиницом излазити од нове године а издаваће га дружина младих људи у Бечу, и то: Гвидо Јени, Душан Николајев-Плавшић и Шмит-Југовић. У овоме ће суделовати и многи наши Срби и Српкиње. Излазиће двапут месечно у угледном облику и то 2½ табака велике осмине; вредиће на четврт године 2 ф., а за ђаке: 1 ф. 25 н. Што ко буде слао, нека пошаље на једног од издавача.

— Књижара *Мише Стајића* у Београду издала је ово дана две музикалне композиције од *Фране Покорног*, капелника војничке музике у Београду: једна носи наслов: *Александар I.*, марш, посвећен краљу Александру а друга се зове: *Калимегданска Ружа*, полка-мазур посвећено одбору београдских гђица. Обе су удешене за две руке; а кошта свака за себе 1.50 динар. или 75 нов. а. вр. Обе су композиције лепе, а особито марш Александров и ми их нашем свирачком свету топло препоручујемо.

ЛИСТАК.

ПРЕД ИКОНОМ.

Написала: Милка Гргурова.

Куд си пошла Перка, зар не видиш како снег веје? „На пољу је права мећава,“ рече суморним гласом Младен својој жени која се спремаше

да изађе баш у онај мах, кад Младен дође од некуд кући.

Перка га погледа прекривена оштрам рече тужним гласом:

— Идем да однесем овај рад, који сам овог часа довршила те да добијем за њ нешто пара.

— Па зар баш сад, по оваком чуду да идеш, та на пољу је права олуја од мећаве.

— А да кад ћу? Није ли сутра Божић? Јеси ли нам ти што донео кући да празнике проведемо? Имаш ли новаца?

— На жалост немам ни пребијене паре — —

— Е видиш и сам да морам изаћи, па ма камење падало. Сутра је благ дан, а и слава нам је ту, и последњи раденик побрине се да му деца тај дан што кувано на столу добију. А ти? Јеси ли се ти побринуо? Јуче у јутру кад си пошао од куће, рече ми: „Не брине се жено, после подне донећу ти новаца, па ћемо лепо провести празнике, а јуче те и не видех више, а сад велиш да ниси ништа донео; а живети се мора, видиш дакле и сам да морам изаћи па ма какво време било, морам однети свој рад да за њ добијем заслужени новац, те да децу сачувам од глади и зиме. Не задржавај ме дакле, боље причувај ту децу док се ја не вратим. А ја идем док је још дан. — Перка изађе брзо и не чекајући да јој Младен још што рекне.

Младен је био трговац, од оца му остаде доста лепо имање. Дућан пун као кошница, радња им је цветала. Али је Младен био лакосмислен, страсно се картао. Док је отац жив био, ишло је с њиме још и које како, отац га је световао да се мане те несретне страсти која ће га упропастити, али је све бадава било, он није слушао. Најпосле се ожени леном и добром девојком, у коју се беше загледао, и говорио оцу своме, да ће срећан бити само ако њу узме. И отац се обрадова, мислио је јадник, да ће му се син опаметити кад има тако красну жену, коју воли, па му доцније Бог даде још и лепу здраву дечицу, али све је бадава било; он је терао своје.

На несрећу отац му умре, а Младен тек после очеве смрти ода се сасвим својој страсти. Губио је немилице на картама и бадава га је молила и преклињала, да се окане картања, да погледа на четворо деце, које ваља на пут извести. Ништа није помогло, он је само одговарао: „Не брине се жено, да ће Бог, све ће добро бити.“ А бивао је по кад-кад и до крајности суров. Тако да му најпосле јадница није више смела ништа ни говорити.

Већ после две године очеве смрти, упропастио је трговину. Продаше му повериоци све што је имао. Остаде му само једна стара икона, која

се још од прадеда ту затече. И њу би по свој прилици продали, да не беше свети Стеван ког су славили као крствено име. Пред том иконом сећао се врло добро Младен, да му се дед његов свако јутро, пре но што на рад пође, помолио Богу, па тако му је и отац радио.

Икона је била врло стара, оквир јој је био већ сав изгрижен од црви, а на полеђини беше даском обложена, за то је и била тешка. Младен би се и сам ратосиљао те иконе да не беше света већ и због тога, кад год су се сељаци из једног стана у други, то беше најтежи предмет у кући. А Перка му је често говорила:

— Помоли се бар једанпут пред том иконом као што су твој дед и отац чинили, можда би нас Бог погледао својим милостивим оком, и умудрио, да не пропаднемо са свим. — Али он би јој само подругљиво одговорио: „женска посла!“ па отишао.

Али данас кад оде Перка по тој страшној мећави, а он остаде сам са децом, застиди се свога жалосног живота кад погледа кроз прозор како ужасно ветар дува и снег веје. А она слабуњава жена оде у лаким хаљинама, без топле обуће. За час му се срце стеже од бола, први пут се истински покаја, па чисто очајно узвикну: „Боже сачувај је да не озебе, шта би било од ове јадне деце да им се мајка разболи и умре! Та она их рани и одева, она се брине за нас све. А ја? Отац и муж, па шта чиним? Картам се! Последњу худу пару коју заслужим однесе кец! А они гладују!

На једанпут и сам се сети да није ништа окусио пуних двадесет и четири сата, и скоро и нехотице отвори орманче, да потражи што за јело, нађе парче хлеба па са неким особитим прохтевом зграби тај комадић и таман га хтеде загристи, кад му синчић викну:

— Тата дај ми то парче хлеба врло сам гладан! — Хтеде тај комадић преполовити па да и сам од њега окуси. Али и друга деца заискаше хлеба вичући да су врло гладна.

Не имађаше куд, подели то парче хлеба, па их тужно гледаше како слатко поједоше до последње мрвице. Али сад се тек прохте деци још да једу, па у један глас повикаше:

— Тата, дај нам хлеба, ми смо још гладни! Та и сам је несретник гладан. Али шта да им даде? Узалуд је испрметао све да још које парче нађе, али све бадава, ништа више нема.

Деца се расплакаше, хоће још да једу, а и у пећи догоре и последњи угарак и ватра се

угаси. Та и док је горело није баш врло топло било, а кад се угасило, беше врло ладно, ветар продува ту јадну собицу са свију страна. Деца се почеше тужити да им је врло зима. А најстарији дечко који је једва имао седам година, рече оцу:

— Тата, дај ми грош, па идем ту код дрвара да купим једну цепаницу. Ту и мама увек купује. — Младен се за час збуни, попрвени па онда побледи. Стид га обузе, како да каже детету да нема ни паре, од куд да му даде грош?

Та ноћас сам могао, мишљаше у себи, донети нешто пара па не би сад било ове невоље нити би она јадница морала изићи по овом чуду што на пољу бесни, нити би ова деца сад плакала од зиме и глади, а и сам би сит био. Али проклета карта однесе све, нисам могао устати док ме је срећа служила, него сам чекао док нисам на ново до последње паре изгубио.

Док је он тако размишљао, на пољу је све јаче ветар дувао и снег вејао. Већ се почело и смрквати, а Перке још нема да се кући врати. „Јадница пропаће!“ Ужас га неки спопаде видећи како се врата и прозори тресу од страшне олујине која на пољу бесни. Деца се расплакаше, у соби ладно да се човек смрзне. А Перка? Шта је с Перком, што не долази? Зима, брига и глад, завлада на једанпут у полу мрачној соби, ал се збуни, неко страшно очајање га спопаде, скоро да полуди. Сад тек виде шта је учинио са својом јадном породицом, шта ли учини сам од себе, и на какве ужасне патње осуди своју бедну жену која све те муке мора да сноси, и то све због њега, због његове страсти која га је до просјачког штапа довела. Да је могао побегао би сам од себе, од ког се сад грози као од неког чудовишта који нема ни срца ни душе. Смрче му се на једанпут пред очима, уши му зазујаше, мислио је свест га оставља. Учини му се као да чује и глас свога покојног оца како му прекорно виче:

„Несретниче, видиш ли шта си учинио са својом породицом!“

У том бунилу скоро ван себе отрча пред икону, и повика очајним гласом:

— Господе Боже, не дај да пропаднемо, сачувај ми несретну жену, мајку ове деце! — Смилуј се Боже — — Та чуј — не знам Боже ни како да ти се молим — — Не плачите децо молим вас — — Сад ће мама доћи. — — Смилуј

се Боже — — — Чекајте децо — тата вам се Богу моли — — — Ох, не дувај ветре тако ужасно. — Смилуј се на сиротињу — — Па и ти свече ког славимо, смилуј се да не полудим. — —

И док се тако очајно Богу молио, на пољу је све страшнији ветар дувао. На једанпут као да нешто груну у прозор, који и онако беше напукнут те се стаклена парчад по земљи распршташе, у соби се све заљуља. Икона се на зиду задрма, и са ужасним треском паде на земљу. Деца страховито вриснуше, а врата се у исти мах нагло отворише, и јадна Перка скоро смрзнута од зиме и страха уђе у собу, носећи јадница нешто јестива и дрва, које је једва довукла по том ужасном времену, од умора скоро полумртва сруши се на земљу.

Кад Младен угледа своју жену скоро смрзнуту од зиме, он за час дође к себи, скочи и полете к њој, обгрли је, па викну очајним кајањем:

— Жено моја, опрости ми јадна мученице! Какве ужасне муке и невоље подносиш самном несретником, који вас све упропасти. Од данас ево ти се заклињем овом невољом нашом, Богом, и крстним именом, да никада више карту ни погледати нећу.

Перки сину лице од радости, заборави за час и сву патњу своју, заплака се па рече:

— Бог је чуо твоју заклетву и ја ти верујем!

У исти мах повика најстарији синчић који је за то време са осталом децом отрчао до иконе која се у паду, као што беше и онако трошна сва распала, гледајте само шта је то у икони било, све се по земљи расуло. —

Обоје брзо похиташе да виде шта је. Но имали су шта и видети, сами дукати испадоше из неке хартије у којој беху увијени и сакривени у оквир од иконе. Нађоше и неку белешку која беше датирана још од бомбардовања. Одма се сети Младен, да је тај новац морао сакрити још његов дед, па како дед напрасно одма после бомбардовања умре, то остаде све до данас сакривено у тој икони, да ни Младенов отац није ништа о томе знао. И сад на њихову срећу паде икона, пошто се измигољио ексер из зида на ком је висила.

У прво време обоје стајаху као скамењени од чуда, а после овлада радост и весеље, забавише на све досадање невоље, и проведоше

бадње вече, па и Божић тако весело и задовољно како већ одавно нису провели.

Младен је одржао своју задану реч Никада се више није картао. А тим новцем отвори на ново трговину, па како беше окретан трговац,

брзо накнади све што је некада на картама изгубио.

А икону је дао обновити и од то доба свако јутро пре но што пође на рад, пред њоме се Богу помоли.

КОВЧЕЖИЋ.

Г Л А С Н И К.

Нова добротворна. Сегедин је дао народу српском три добротвора; Лефтера, Љубицу уд. Радишићку, а у најновије доба и *Јелену удову Палашку*. Ова побожна и родољубива душа зарадила је кроз дуги низ од 70 година кућицу, која носи годишње преко 300 фор. кирије и уз то нешто више од 1000 фор. у готовом. Пре но што би заклопила своје утруђене очи, учинила је овако расположење са својим имањем: После њене смрти има се приход од куће давати по-половина сегединској цркви, која је дужна за то годишње приређивати јој парастос; друга половина има се делити о парастосу њеном на свештеника, учитеља и црквењака. Од готовог новца има се поделити рођацима 500 фор. а 500. ф. српском учит. конвикту у Новом Саду. Тим је чином стекла ова побожна душа угледно место у реду народних добротвора, јер она је дала народу све, што је имала. Нека јој је слава!

Верење. Г. *Јован Токалић* чиновник централног кредитног завода у Нов. Саду верио се с гђицом *Маром Гаванском* из Ст. Бечеја. Нека им је сретно!

— **Магистрат** сл. кр. вароши Новог Сада купио је за српско забавиште једну колекцију дечјих играчака, које су подељене деци тој као божићни дар, на чему му хвала!

Стогодишњица. Срп. правосл. цркв. општина у Новом Саду прославила је, у недељу 21. дец. 1897. г. стогодишњицу своје алмашке цркве Црква је у ту славу ове године изнутра очишћена, зидови измоловани, хор је проширен и столови пребојадисани, те је добила са свим нов, па наравно и лепши вид, те служи на дику општини и народу.

Гђа Елодија Чеде Мијатовића српска списатељка одликована је од краља Александра такoвским орденом III. реда.

Дваестпегодишњица. Српска вел. гимназија у Новом Саду, прославиће о св. Сави о. г. својом беседом 25-годишњу беседу своју. Том приликом изнеће вредни г. *Јован Грчић*, професор те гимназије, на углед све најизвреније снаге овог завода у песми и свирци и надамо се, да ће ова беседа превазићи све дојакошње и спремом и умешношћу својом.

Слављеници *Миљковић* глумац кр. позоришта у Београду и *Јосиф Маринковић* коровођа певачког београдског друштва „Обилића“ оба заслужни људи на својим пољима, прославили су прошлог месеца 25-годишњицу својих узор-делања и краљ их је обојицу наградио орденом светог Саве IV. степена. Живели!

Девојачки институт царице Марије на Цетињу прославио је свечано и ове године Ваведеније, као своје свечарство, у чему је учествовао и кнез и кнегиња са светлим члановима владалачког дома.

Споменик. Тајник земаљске владе за Босну и Херцеговину *Љубоје Даустуш* издао је књигу: „Узгојне прилике у древној Атини.“ Половину чистог прихода од те књиге наменуо је писац на подизање споменика пок. *Ивану Филиповићу* бившем надзорнику школа и књижевнику хрватском, а великом поборнику слоге хрватског и српског народа. Надамо се, да ће и српско учитељство учествовати у подизању споменика српском као и хрватском пријатељу.

Сиротињски дом. Београдска варош намерава да подигне за своју сиротињу општи сиротињски дом за сиротињу и богаљеве, да не морају ови ићи од куће до куће, да се прошњом издржавају, него, који заслужују, да добију уточиште у овом дому, где ће имати све своје препитање. И до сад кошта саму варош издржавање и потпомагање сиротиње 50—60 хиљада динара, а овако ће много јевтиније доћи и биће поједини мирни од узнемиривања просјачког.

Духовни концерт приредило је панчевачко срп. цркв. певачко друштво у недељу 14. (26.) 1897. г. у св. савској дворани са врло лепим програмом. Ови су концерти привукли пажњу наше публике и из ширих кругова и сваком приликом стичу се тамо поштоватељи песме све већом гомилом.

Концерт с игранком приредило је наставничко особље београдске више жен. школе у корист својих сиротих ученица у недељу 30. новем. (12. дец.) 1897.

Забаве. В. Бечкеречка добротворна задруга Српкиња приредила је други дан божића забаву с дилетантском представом у корист своје благајне.

Мишровачка добротворна задруга Српкиња приредила је забаву с дилетантском представом на Св. Стевана (трећи дан божића), опет у корист своје благајне.

Сш. Бечејкиње приредиле су венчић у корист своје благајне такође други дан божића.

Дубровкиње су приредиле беседу с игранком у корист своје благајне о св. Николи пр. г.

— Јављамо, да је накнадно приложило за последњу забаву добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, друштво *Срба Занашлија Новосађана* 5 фор., те је с тим чист приход те забаве порастао на 260 фор. 47 н. а. вр.

Жена проповедник. Једна варошица, у држави Мичигину, у север. Америци, изабрала је скорим за проповедницу (свештеницу, еванђел. вере) гђу *Каролину Бершлош Крен-у*, која је тек 31. годину живота навршила. Уређивала је пре тога неке листове, и од последње две године одала се изучавању богословских штудија с таквом вољом, да је привукла пажњу публике својим расправама и данас је једна од најбољих проповедница слова божјег. Њена је црква увек пуна света.

Карте са слиама. Нема ни пуних 30 година, како су изишле у Немачкој, у Берлину, прве поштанске карте са сликама, а данас је то постала у Немачкој већ једна врста индустрије. Тамо постоје сад већ 30 творница (фабрика): у Берлину, Ајзенаху, Франкфурту на М., Карлсрује, Лајпцигу, Монакову, Нирнбергу, Штутгарту, Вирцбургу и т. д., које праве само ове карте у разним изводима, као литографије, фотографије, акварела, као дрворез, каменорез и т. д.; а доносе слике из свију крајева света, па се на све стране и разашљу. Кад је у шездесетим годинама овог столећа литограф берлински Мис-

лер направио неке карте са сликама из берлинске вароши тек угледа ради, није ни замишљао, да ће његова проба и шала заузети такав размер и да ће се тако знатно проширити та врста рада.

ЧИТУЉА.

† *Мансим Лудајић* умировљени судач у Срп. Ковину, на Чепељском острву, једини остатак српске интелигенције са тог острва, преминуо је 28. новембра (10. дец.) 1897. у својој 80. години живота. Беше угледан члан нашег народа. Одликован је поверењем народним у карловачки сабор више пута и био члан и потпретседник епарх. школ одбора будимске дијецезе више од 20 година. Скупљао је податке из српске старине и износио у нашим јавним листовима; потпомагао је сваку народну установу по могућству, те био члан „Матице Српске“ и члан „српског учитељ. конвикта.“ Нека му је вечан спомен.

† *Јосиф Це*, композитор, коровођа негда у Панчеву и у Земуну, а 1895. г. учитељ музике у крагујевачкој гимназији, умро је тамо 1. дец. 1897. г. Он је по народности Словенац, ал је живео и радио и много привредио српском народу, па нека му је лака српска земља, у којој ће вечни санак да борави!

† *Мара Р. Шантићна* мати нашег песника и уредника „Зоре“ у Мостару г. Алексе Р. Шантића преминула је у 50 години живота. Изјављујемо своје саучешће и довикујемо: лака јој била црна земља!

† *Милица и Петар Грујићи.* Ово су родитељи горњо-карловачког епископа г. Михајла Грујића. Божја је воља хтела, да заједно и у гроб легну, кад су заједнички и леп живот проводили скоро 40 година. Милица је умрла 13. (25.) децем. 1897. а Петар сутра дан. Петар је био срп. нар. учитељ 44 године и живео је у последње доба у миру у Петрињи. На укупу био је и син епископ, прота Данило Прица и много других свештеника, који су ово двоје богоугодних душа отпратили до вечне куће и спустили грудву црне земље с изразом: да им је лака!

† *Тинна Михајловићна рођ. пл. Будаји.* Скромна, блага и честита ова душа преселила се у вечност 13. (25.) децембра 1897. у Јарковцу у својој 24 години живота. Ово је унука пок. Стевана Брановачког а ћерка председнице футошке добротворне Задруге Српкиња. Свршила је у Новом Саду четир разр. више девојачке школе с врло добрим

успехом и свагда је била примерна и чедна. Тело јој је пренешено у Ст. Футог у породичну костурницу да борави вечити санак. Вечна јој памет!

† *Пера пл. Видак.* В. Кикинда изгубила је 16 (28.) децембра 1897. г. свога угледног сина Перу пл. Видака, који води порекло своје од епископа тога имена. Беше у месту више година председник школског одбора, а једном приликом и заступник на нар. цркв. сабору у Карловцима. Био је члан па и повереник „Матице Српске“ и уживао је лепог поштовања у својих суграђана. Изродио је и лепо васпитао китњаст пород, те је и тим оставио Српству богат извор напретка и величине. Лака му црна земља била!

Јавна захвала.

Дарежљива рука врле и уважене Српкиње гђице Нине (Ане) Николић, како сваке тако и ове год. — на дан св. оца Николаја — обдарила је 12 сиротих ученика и ученица, на оvd. школама, топлим зимњим оделом.

На овом делу милосрђа у име обдарених ученика и ученица а уз топле молитве Богу за

здравље и дуг живот племените дароватељке, овим се најсрдачније захваљује

У Иланчи, 7. (19.) децембра 1897.

Душан Ламбрин
учитељ.

Јавна захвала.

Госпођа Персида супруга г. Игњата Радмановића трговца, поклонила је добротворној Задрузи Српкиња Панчевачких 50 фор. а. вр., и тиме је постала добротворка ове задруге. На овом племенитом дару, изјављује јој се јавна и топла захвалност.

Из 12. одборске седнице Добротворне Задруге Српкиња Панчевачких, држане 16. децембра 1897.

Милеса В. Бурчина
потпредседница.

Душан Радуловић
парох, перовођа.

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Сарадницима у Дубровнику, Т. Бечеју, Земуну, Мостару, Шиду, Колашину, Бечу, Београду и другима, јављамо, да су радови добри и да ће доћи на ред. На једанпут не може све бити.

ЖЕНСКОМ СВЕТУ!

(Пред нову годину.)

*Жеље су моје скромне, малене,
(Ево их листак доноси лак:)
„Ново је лето, — сестрице миле!
— Срећу би бољу желео свак; —
Ко има срца а чинит' може,
И љуби право свој српски род,*

*Сироте, тај ће и сад помоћи,
— Вратит' ће добро праведни Бог! —
Ево нам доказ: успешна рада,
Тринајс'то лето слаavimo сада!*

(Акrostих.)

Калимегданка.

ПОШТОВАНИМ ПРЕТПЛАТНИЦИМА.

Овај 1. број шаљемо свим лањским претплатницима, па чак и онима, који нису платили за лањску годину. Ко има вољу, нека задржи лист и нека пошље претплату, а ко нема вољу да држи лист, нека га пошље натраг.

Вересија нам наноси велике штете, многе преписке и главобоље, те смо се решили, да прекинемо сваку вересију. За то молимо врло лепо, све дојакошње претплатнике и скупљаче, да нам пошљу претплату до 1. фебруара о. г. *јер други број ћемо послати само онима, који пошљу прешилашу до шог доба.*

Претплата је означена на челу листа и шаље се уједанпут на целу годину најлакше поштанском упутницом а на уредништво листа.

Лањски дужници ће добити накнадно 11. и 12. број од прошле године, ако пошљу свој дуг за 1897. г.

У Новоме Саду 1. јануара 1898. г.

Уредништво.

САДРЖАЈ: Тикачка творница. — Издајица (Ервин Стор.) В. К. — Љубисав. — Колико је сати? С. М. — Позивљу ме. Свет. — Дописи: Сомбор. — Турски-Бечеј. — Вера, нада и љубав Радослав. — Радња добротворних Задруга Српкиња. Нови Сад. — Белешке. — Листак: Пред иконом. Написала Милка Гргурова. — Ковчежић. — Јавне захвале. Одговори уредништва. — Женском свету! (Пред нову годину.) Акrostих. Калимегданка — Позив на претплату. —